

ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΒΙΑ- ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ

Ορισμός

- ▶ *Ενδοοικογενειακή βία: σύμφωνα με τη νομοθεσία, είναι η τέλεση αξιόποινης πράξης σε βάρος μέλους της οικογένειας.* Περιλαμβάνει συνεχείς και επαναλαμβανόμενες επιθετικές πράξεις που βλάπτουν, χειραγωγούν ή ελέγχουν το θύμα.
- ▶ *Κυριότερες εκφάνσεις:* μεταξύ συζύγων ή συντρόφων, επιθέσεις εφήβων προς γονείς, κακοποίηση ανηλίκων ή ηλικιωμένων μελών της οικογένειας

Νόμος 3500/2006

Θεωρείται αξιόποινη πράξη και αντιμετωπίζεται ως τέτοια τη βία κάθε μορφής μεταξύ των μελών της οικογένειας

- ▶ ενδοοικογενειακή σωματική βλάβη
- ▶ ενδοοικογενειακή παράνομη βία και απειλή
- ▶ βιασμό και κατάχρηση σε ασέλγεια
- ▶ ενδοοικογενειακή προσβολή της γενετήσιας αξιοπρέπειας

Νόμος 3500/2006

Σύμφωνα και με το ελληνικό νομοθετικό πλαίσιο, η ενδοοικογενειακή βία ΔΕΝ ΑΦΟΡΑ ΜΟΝΟ την άσκηση σωματικής βίας, την σωματική κάκωση ή βλάβη της υγείας μέλους της οικογένειας από άλλο μέλος.

Ενδοοικογενειακή βία ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΜΟΝΟ η πρόκληση σωματικού πόνου ή σωματικής εξάντλησης, επικίνδυνης για την υγεία.

Ενδοοικογενειακή βία ΕΙΝΑΙ ΚΑΙ η προσβολή της γενετήσιας αξιοπρέπειας.

Ενδοοικογενειακή βία ΕΙΝΑΙ ΚΑΙ η πρόκληση ψυχικού πόνου, ικανού να επιφέρει σοβαρή ψυχική βλάβη, ιδίως με την παρατεταμένη απομόνωση του θύματος.

Κακοποίηση

- ▶ Πρόκληση σωματικής βλάβης άμεσα (*ξυλοδαρμός*)
- ▶ Πρόκληση βλάβης της σωματικής ή της ψυχικής υγείας με παραμέληση (*π.χ. παράλειψη διατροφής, απαγόρευση πρόσβασης σε υπηρεσίες*) ή με αυθαίρετες βλαπτικές ενέργειες (*χορήγηση υψηλών δόσεων κατευναστικών σε παιδιά ή ηλικιωμένους*)
- ▶ Συναισθηματική κακοποίηση (*συστηματική υποβάθμιση, άδικη μεταχείριση, απειλές*)
- ▶ Σεξουαλική κακοποίηση (*π.χ. εξαναγκασμός από σύζυγο σε συνουσία, αιμομικτικές σχέσεις με ανηλίκους, εξαναγκασμός σε πορνεία*)
- ▶ Οικονομική κακοποίηση (*απόλυτη οικονομική εξάρτηση από το δράστη*).

Στοιχεία ΠΟΥ

Σε παγκόσμιο επίπεδο:

- ▶ Περίπου 1 στις 3 (30%) των γυναικών παγκοσμίως έχουν υποστεί είτε σωματική ή / και σεξουαλική βία από σύντροφο ή σεξουαλική βία από μη σύντροφο κατά τη διάρκεια της ζωής τους.
- ▶ Σχεδόν το ένα τρίτο (27%) των γυναικών ηλικίας 15-49 ετών που είναι σε σχέση αναφέρουν ότι έχουν υποστεί κάποιας μορφής σωματική ή / και σεξουαλική βίας από τον σύντροφό τους.

World Health Organization. Geneva, Switzerland: World Health Organization; 2013. Global and Regional Estimates of Violence against Women: Prevalence and Health Effects of Intimate Partner Violence and Non-Partner Sexual Violence.

<https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/violence-against-women>

Στοιχεία

- ▶ 95% προέρχεται από τον πρώην ή νυν σύντροφο ή σύζυγο και συμβαίνει στο σπίτι
- ▶ Στο 77% των γυναικών-θυμάτων ο άντρας ανήκει στο κοντινό περιβάλλον
- ▶ 70% των γυναικών-θυμάτων δολοφονίας , δολοφονούνται από τους συντρόφους τους
- ▶ 20% των γυναικών-θυμάτων βίας έχουν κακοποιηθεί σεξουαλικά ως παιδιά

EWL

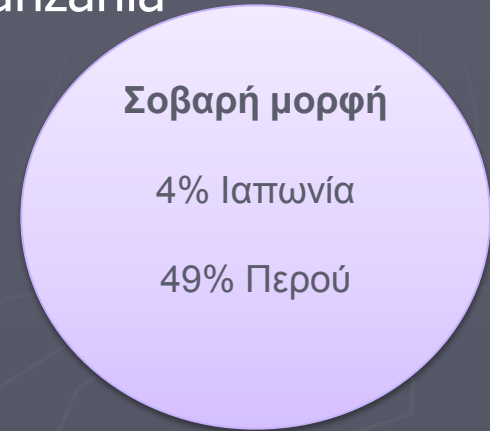
<http://www.womenlobby.org/?lang=en>

“Saving Face”

WHO multi-country study on women's health and domestic violence against women: initial results on prevalence, health outcomes and women's responses

- ▶ 10 χώρες: Bangladesh, Brazil, Ethiopia, Japan, Peru, Namibia, Samoa, Serbia and Montenegro, Thailand, and the United Republic of Tanzania
- ▶ Ποσοστά σωματικής κακοποίησης: 13% Ιαπωνία
61% Περού
- ▶ Σεξουαλική βία (διάρκεια ζωής): 6% Ιαπωνία/Σερβία
59% Αιθιοπία
- ▶ Πάνω από τις μισές γυναίκες που είχαν υποστεί σωματική κακοποίηση (μεταξύ 55% και 95%) ανέφεραν ότι ποτέ δεν είχαν ζητήσει βοήθεια από επίσημες υπηρεσίες ή από άτομα σε θέσεις εξουσίας

**DOMESTIC
VIOLENCE**

Mental health and general well-being of women

- ▶ *Emotional and behavioural consequences of domestic violence may include several general responses to trauma, such as neglecting or minimalism of abuse, emotional avoidance, impulsiveness, aggressiveness, helplessness, anger, and anxiety, sleeping problems and eating problems, the use of alcohol or other psychoactive substances, and suicidal behaviour. Victims use some of these consequences as coping mechanisms, which represent a barrier in accepting help and leaving a violent relationship.*

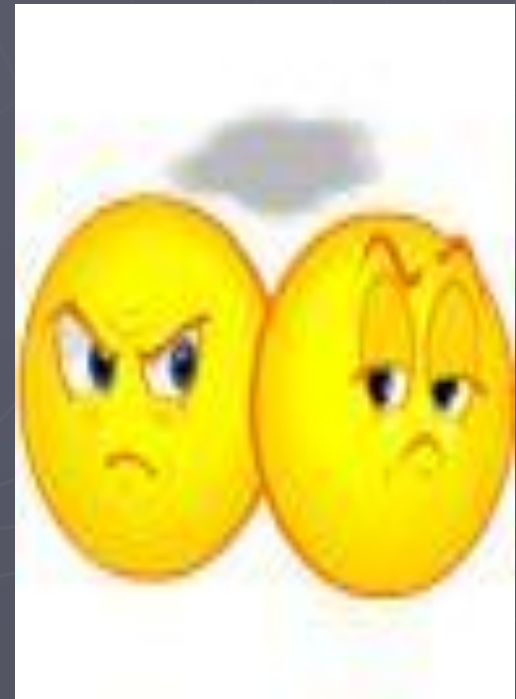
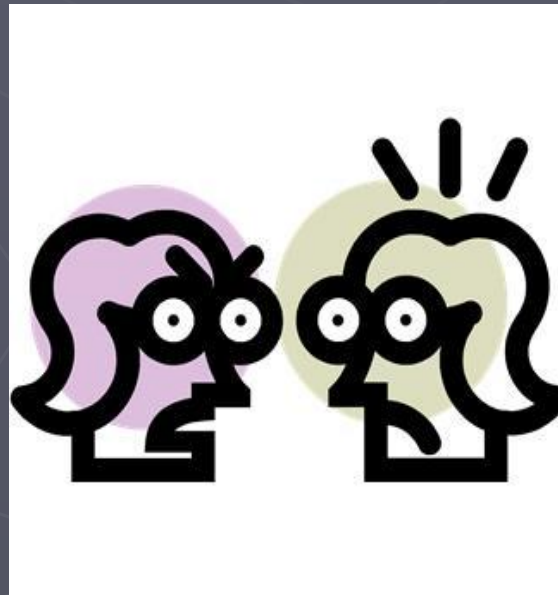
Παρόλα αυτά...

- ▶ 35% των γυναικών παντρεύτηκαν το σύντροφο που τις κακοποιούσε
- ▶ 2 στις 3 γυναίκες θύματα βρίσκονται για περισσότερο από 10 έτη σε αυτή την κατάσταση.
- ▶ *Είναι «μαζοχιστικές προσωπικότητες»;*

Πείραμα Darryl & Sandra Bem

Το συμπέρασμα ήταν πως αν ένας άντρας και μια γυναίκα τσακώνονται δημόσια, θα πρέπει να είναι παντρεμένοι και αυτό δίνει την άδεια να κακομεταχειρίζεται ο ένας τον άλλο.

Σύνδρομο Στοκχόλμης

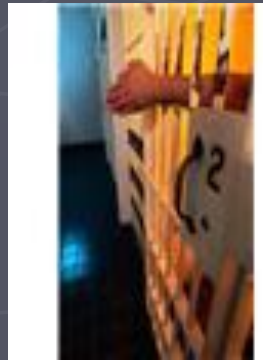
- ▶ **23-8-1973:** ληστεία σε τράπεζα και ομηρία 4 ανθρώπων σε υπόγειο για 5,5 μέρες
- ▶ Έντονα αισθήματα υπακοής, θαυμασμού, ταύτισης, «αγάπης» από τον απαχθέντα απέναντι στον απαγωγέα του
- ▶ Ανικανότητα του θύματος να καταστρέψει την "σχέση" του με το θύτη

Συνθήκες ευνοϊκές για το σύνδρομο

- ▶ Απειλή προς σωματική ή ψυχολογική επιβίωση
- ▶ Μικρά δείγματα «ευγενική» συμπεριφοράς
- ▶ Απομόνωση
- ▶ Ανικανότητα να δραπετεύσει το θύμα

▶ <https://www.bovary.gr/living/health-diary/syndromo-tis-stokholmis-otan-agapas-ton-basanisti>

Ψυχοδυναμική εξήγηση

- ▶ Αναπλήρωση της ανάγκης για προστασία έστω και ασυνείδητα από το δράστη
- ▶ «Αποσυνδέεται» από τη φυσιολογική αντίληψη της κατάστασης
- ▶ «Δένεται» με την καλή πλευρά του δράστη
- ▶ Σταδιακά υιοθετεί τη δική του προοπτική και ταυτίζεται μαζί του
- ▶ Αρνείται την αρνητική πλευρά του δράστη

Το σύνδρομο υποβόσκει σε πολλές περιπτώσεις οικογενειακής βίας

Μύθοι

- ▶ Η σύζυγος είναι μαζοχίστρια
- ▶ Συμβαίνει σε πολύ μικρό ποσοστό
- ▶ Η σύζυγος είναι ψυχικά άρρωστη (μεμονωμένες περιπτώσεις)
- ▶ Ο σύζυγος/ σύντροφος ψυχοπαθητική προσωπικότητα (20%)

Επιβαρυντικοί παράγοντες

- ▶ **Αλκοόλ**
- ▶ Χρήση ουσιών
- ▶ Παραβατικότητα των μελών
- ▶ Πολύ νεαρή ηλικία του ζευγαριού
- ▶ Το να υπάρχουν μέλη με σωματικές αναπηρίες ή ψυχικές διαταραχές

Στερεότυπα

Η γυναίκα αυτή είναι:

- ▶ «Τσακισμένη»
- ▶ Πολλά μικρά παιδιά
- ▶ Χωρίς μόρφωση
- ▶ Μειονότητα

Προφίλ κακοποιημένης γυναίκας

- ▶ Μικρή αυτοεκτίμηση (αμφιβάλουν για το ρόλο τους)
- ▶ Πιστεύουν όλους τους μύθους για τις σχέσεις κακοποίησης.
- ▶ Αντιμετωπίζουν με παραδοσιακότητα το σπίτι τους, (ενότητα της οικογένειας, προκαθορισμένα στερεότυπα του γυναικείου ρόλου)
- ▶ Δέχονται την ευθύνη για τις βίαιες πράξεις των αντρών τους
- ▶ Αισθάνονται ενοχή, αλλά αρνούνται τον τρόμο και τον θυμό που νιώθουν
- ▶ Έχουν έντονες αντιδράσεις λόγω στρες, με ψυχοσωματικά συμπτώματα
- ▶ Χρησιμοποιούν το σεξ ως μέσο για τη διατήρηση των σχέσεών τους
- ▶ Πιστεύουν πως κανένας δεν μπορεί να τις βοηθήσει να λύσουν τα προβλήματά τους, εκτός από τον εαυτό τους

Μια κακοποιημένη γυναίκα δεν είναι ελεύθερη να πάψει να είναι θύμα, εκτός αν έχει κάποια βοήθεια.

Προφίλ «δράστη»

- ▶ Έχουν μικρή αυτοεκτίμηση
- ▶ Πιστεύουν σε όλους τους μύθους που είναι σχετικοί με τις σχέσεις κακοποίησης
- ▶ Πιστεύουν στην παραδοσιακή υπεροχή των αντρών και στον στερεότυπο ανδρικό ρόλο μέσα στην οικογένεια
- ▶ Κατηγορούν άλλους για τις πράξεις τους
- ▶ Ζηλεύουν παθολογικά.
- ▶ Παρουσιάζουν μια «διπλή προσωπικότητα»
- ▶ Έχουν έντονες αντιδράσεις στρες, που προσπαθούν να τις αντιμετωπίσουν πίνοντας και δέρνοντας τις γυναίκες τους
- ▶ Έλλειψη αυτοελέγχου και επίγνωσης των πράξεών του
- ▶ Συχνά χρησιμοποιούν το σεξ σαν μια βίαιη πράξη για να αυξήσουν την αυτοεκτίμησή τους και τον χλωμό ανδρισμό τους. Μπορεί να είναι δισεξουαλικοί
- ▶ Δεν πιστεύουν πως η βίαιη συμπεριφορά τους θα έχει αρνητικές επιπτώσεις

Επικρατέστερη θεωρία

- ▶ «Επίκτητης Αδυναμίας» ή «Μαθημένης Αβοηθητότητας»
- ▶ Κύκλος Κακοποίησης

Κύκλος κακοποίησης

- ▶ Α΄ Φάση: δημιουργία έντασης (ήπια επεισόδια, εφαρμογή επιτυχημένων τεχνικών)
- ▶ Β΄ Φάση: η έκρηξη (από 2 ώρες έως 2 ημέρες)
- ▶ Γ΄ Φάση: ευγενική & μεταμελημένη συμπεριφορά

Α΄ Φάση

- ▶ Η γυναίκα μπορεί να ελέγχει τα χαμηλής έντασης επεισόδια με διάφορους τρόπους
- ▶ Τον αφήνει να νομίζει πως δέχεται ότι ο θυμός του είναι δικαιολογημένος
- ▶ Αρνείται στον εαυτό της ότι έχει θυμώσει από την άδικη επίθεση
- ▶ Καθώς αυξάνει η ένταση, πάντως, γρήγορα ο έλεγχος χάνεται

Γίνεται συνένοχός του, αποδεχόμενη κάποια υπευθυνότητα για την επίθεσή του.

Β΄ Φάση

Ανεξέλεγκτη έκρηξη των εντάσεων που έχουν δημιουργηθεί στην πρώτη φάση

▶ **Εκείνος:** θέλει να δώσει ένα μάθημα στη γυναίκα του – χωρίς να έχει την πρόθεση να της προξενήσει κάποιον τραυματισμό

▶ **Εκείνη:** έχει χτυπηθεί (σοβαρά)

Το έναυσμα: σπάνια οφείλεται στη συμπεριφορά της γυναίκας. Είναι, συνήθως, κάποιο εξωτερικό γεγονός ή ξεκινά από την εσωτερική κατάσταση του άντρα

Γ΄ Φάση

- ▶ Υπερβολική αγάπη, την ευγένεια και τη μεταμελημένη συμπεριφορά
- ▶ Εκείνος: πιστεύει αληθινά ότι δεν θα ξαναχτυπήσει ποτέ τη γυναίκα που αγαπά

- ▶ Εκείνη: Μέσα σε λίγες μέρες, από εκεί που αισθάνονταν μοναξιά, θυμό, φόβο άρχιζαν να αισθάνεται ευτυχία, σιγουριά και αγάπη. Αποσύρει τις μηνύσεις ή τις αιτήσεις διαζυγίου. Πιστεύει ότι ο σύντροφος χρειάζεται βοήθεια.

Σε αυτό το στάδιο είναι που μετατρέπεται σε θύμα

Πρόληψη

- ▶ Α΄ βάρθμια: οποιοδήποτε μέτρο για αποφυγή εμπειρίας κακοποίησης
- ▶ Ενημέρωση-εκπαίδευση-προγράμματα: προετοιμασία για γονεϊκό ρόλο, για αποφυγή βίας, ισότητα φύλων, για καλύτερη γνώση και χρήση της νομοθεσίας, για βελτίωση συνθηκών κατοικίας και εκπαίδευσης

Πρόληψη

- ▶ Β΄ βάρθμια: οποιοδήςποτε μέτρο προς άτομα που προέρχονται από περιβάλλοντα υψηλού κινδύνου
- ▶ Προγράμματα για βίαιους άντρες: κατανόηση συναισθημάτων, έλεγχος συμπεριφοράς

Πρόληψη

- ▶ Γ' βάρθμια: οποιοδήποτε μέτρο προς θύματα με ιστορικό κακοποίησης
- ▶ Προγράμματα για κακοποιημένες γυναίκες και παιδιά: στοχευμένη στήριξη σε ειδικά συμβουλευτικά κέντρα και σταθμοί, καταφύγια, νοσηλεία, ψυχοθεραπεία
- ▶ Για αντιμετώπιση σωματικών και ψυχολογικών συνεπειών της βίας

Σήμερα

- ▶ Στην Ελλάδα, σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία, που ανακοίνωσε η γραμμή βοήθειας SOS 15900, για το έτος **2018**, καταγγέλθηκαν περισσότερα από 5.000 περιστατικά έμφυλης βίας, εκ των οποίων τα οκτώ στα δέκα αφορούν γυναίκες που είχαν δεχτεί βία από τους συζύγους/συντρόφους. Ωστόσο, αυξήθηκαν κατά ποσοστό 30% οι «κλήσεις βοήθειας» από την ημέρα που ξεκίνησαν τα έκτακτα περιοριστικά μέτρα για την αντιμετώπιση της πανδημίας του κορωνοϊού.

Πανδημία

Σημαντική αύξηση καταγγελιών ενδο-οικογενειακής βίας

Κλήσεις για περιστατικά ενδο-οικογενειακής βίας τον Απρίλιο 648 (Μάρτιος 166).

Έκτακτα περιστατικά – απομάκρυνση από το περιβάλλον τους-
Φιλοξενία θυμάτων και των παιδιών τους σε ειδικά καταλύματα
7 στα 10 περιστατικά καταγγέλλθηκαν από τα θύματα, τα υπόλοιπα
από παιδιά, αδέρφια, συγγενείς, φίλους, γείτονες
Βία απέναντι σε γυναίκες, παιδιά, άτομα με αναπηρία και
ηλικιωμένους

Τηλεφωνικές γραμμές-Φορείς

- ▶ 210 4112091 «Κέντρα Υποδοχής κακοποιημένων γυναικών».
- ▶ 800 1188881 «Δίπλα σου» Γραμμή SOS κατά της οικογενειακής βίας (από κινητό 2107786800).
- ▶ 1056 «Γραμμή SOS Χαμόγελο του παιδιού» (για παιδιά και γονείς).
- ▶ 11525 «Μαζί με το παιδί» Γραμμή για την ψυχική υγεία των Παιδιών και την άσκηση βίας μέσα στην οικογένεια
- ▶ Κλήση επώνυμη ή και ανώνυμη στο Κέντρο της Άμεσης Δράσης (100) ή επικοινωνία με το πλησιέστερο Αστυνομικό Τμήμα.
- ▶ Κλήση στην 24ωρη τηλεφωνική γραμμή του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης , στην τηλεφωνική γραμμή 197 (για κλήσεις από περιοχές εκτός Αττικής 210-197).
- ▶ Κλήση στην τηλεφωνική γραμμή 15900 της Γενικής Γραμματείας Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων, «Γραμμή SOS για γυναίκες θύματα βίας» (λειτουργεί σε ελληνικά, αγγλικά και γαλλικά) ή e-mail στο sos15900@isotita.gr.

Τηλεφωνικές γραμμές-Φορείς (2310)

- ▶ **Κέντρο Κοινωνικής Υποστήριξης Γυναικών (Κ.Κ.Υ.Γ.),** Καμβουνίων 8, 2310 272725, Δευτέρα έως Παρασκευή, 10 π.μ. – 2 μ.μ. .
- ▶ **Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ),** Εθνικής Αντιστάσεως και Θησέως, Τέρμα Φοίνικα, 2310 471101, Δευτέρα έως Παρασκευή: 7:30 π.μ. – 3 μ.μ. και Καπάτου 4, Περιοχή Αξιού, 2310 550906, Δευτέρα και Τετάρτη: 7:30 π.μ. – 8 μ.μ., Τρίτη, Πέμπτη και Παρασκευή: 7:30 π.μ. – 3 μ.μ., ψυχοκοινωνική στήριξη, φιλοξενία (έως τρεις μήνες).
- ▶ **Κοινωνική Υπηρεσία του Δήμου Θεσσαλονίκης,** Καραολή και Δημητρίου 16, 2310 555074, Δευτέρα έως Παρασκευή: 7:30 π.μ. – 3 μ.μ., ψυχοκοινωνική στήριξη, σίτιση, φιλοξενία (έως τρεις μήνες).
- ▶ **Στέγη γυναικών (και μητέρων) του Τάγματος της Μητέρας Τερέζας της Καλκούτας,** 2310 521755 καθημερινά, Σαββατοκύριακα και αργίες: 7 π.μ. – 12 μ.μ. και 4 μ.μ. – 7:30 μ.μ., (Τετάρτη μόνο για επείγουσες περιπτώσεις), φιλοξενία, σίτιση, ένδυση, πληροφόρηση.

Βιβλιογραφία

- ▶ Χατζηφωτίου Σ. (2005). Ενδοοικογενειακή Βία κατά των Γυναικών και Παιδιών. Εκδόσεις Τζιόλα, Θεσσαλονίκη
- ▶ Walker L. Η κακοποιημένη γυναίκα. Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα

«Όταν μια γυναίκα κακοποιείται, γεννιέται ένας ανήλικος παραβάτης. Όταν ένα παιδί κακοποιείται, πεθαίνει ο πολιτισμός». Με αυτό το δίδαγμα έκλεισε την ομιλία της εισαγγελέας του Αρείου Πάγου κα. Ξένη Δημητρίου, στην ημερίδα που έλαβε χώρα στις 21 Οκτωβρίου με θέμα «Ενδοοικογενειακή βία: κακοποιημένες γυναίκες και παιδιά».

